

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 788 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynutdinova Umida Djalolovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhbuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'nalishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullayev Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlar.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari.....	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barnoxon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi.....	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari.....	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	

Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	
Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnavo Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish.....	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Sayitmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamolitdinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Agglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarini boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizxon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalari raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davlatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuziyevna	
Задачи предмета «русского языка» на современном этапе	243
Адилова Солияхон	

Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari.....	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	
Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyeva Dilrom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamadjanova Tuyg'unoy Axmadjanovna	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMLar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhkomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiyalari.....	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Muslima Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlarini	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantirish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantirishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari.....	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati.....	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abdulkarim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashxura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	

Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане.....	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts.....	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish.....	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	
O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarni rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmadjanov Ilyosbek Ilxomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulkakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции.....	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalari erishgan yutuqlari, berilgan imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Allayor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исроилов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globalashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	

Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане.....	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Ho'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохи Зода	
Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunusova	
Развитие рыночных отношений и усиление их влияния на рост объёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abduhalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafuz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Приоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyrova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfelni jalb qilish va rag'batlantirishning zamonaviy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
К. Q. Tajibayev	
Бухгалтерский учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Кахрамоновна	

O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruv tizimini takomillashtirish yo'llari.....	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni.....	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajribalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста.....	644
Насиров Дилшод Фархадович	
Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана	654
Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir.....	659
Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari.....	664
Razzakov Jasur Xamraboyevich	
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan	670
Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish	677
Meliqulov Abduhalil Norinovich	
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari	683
Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	
Rene Dekart va Blez Paskal ta'limotlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi.....	689
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari.....	694
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It.....	699
Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar.....	705
Abduqaxorov Ulug'bek Abdug'aniyevich	
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari	709
Tuxliyev Iskandar Suyunovich	
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari	713
Tuychiyev Kamoliddin	
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari	717
Yadgarov Nodir Ravshanovich	
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlar va iqtisodiy asoslari.....	723
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarni imkoniyatini cheklash masalalari	727
G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	

O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari	730
Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari	733
M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda andarrayting xizmatining o'rni	737
Qarshiyev Daniyar Eshpulatovich	
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari	741
Qarshiyev Keldiyor Eshpulatovich	
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish	745
Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari.....	749
Xusanov Qaxramon Nishonovich	
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике	753
Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
Эффективность программ соответствия в различных компаниях	757
Ахмедов Бехзод Ахмедович	
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте	762
Хасанов Кахрамон Ахмаджанович	
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles.....	767
Esanova Shohida Utkirovna	
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari	774
Madiyarov Sanjar Gulyamovich	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish	781
Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	

SANOAT KORXONALARIDA AYLANMA MABLAG'LARDAN FOYDALANISHNING ILMIY- AMALIY JIHATLARI

Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi
Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
Farg'ona filiali mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada sanoat korxonalarida aylanma mablag'larni shakllantirish va undan foydalanishning ilmiy va amaliy jihatlari tadqiq qilingan. Shuningdek, sanoat korxonalarining iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda aylanma mablag'lardan oqilona foydalanish, aylanma mablag'lar bilan ta'minlash imkoniyatlari bo'yicha ilmiy yondoshilgan holda tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: aylanma mablag'lar, pul mablag'lari, aylanma fond, o'z mablag'lari, aylanma mablag'lar samaradorligi.

Abstract: This article discusses the scientific and practical aspects of the formation and use of working capital of industrial enterprises. Also, with a scientific approach, recommendations have been developed on the rational use of working capital and the possibilities of ensuring working capital while ensuring the economic sustainability of industrial enterprises.

Key words: working capital, cash, working capital, own funds, efficiency of working capital.

Аннотация: В данной статье рассматриваются научные и практические аспекты формирования и использования оборотного капитала промышленных предприятий. Также с научным подходом разработаны рекомендации по рациональному использованию оборотных средств и возможностям обеспечения оборотных средств при обеспечении экономической устойчивости промышленных предприятий.

Ключевые слова: оборотный капитал, денежные средства, оборотный капитал, собственные средства, эффективность оборотного капитала.

KIRISH

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning 2022-yil 20-dekabrdagi Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga murojaatida "Kimyo, avtomobilsozlik va qishloq xo'jaligi mashinasozligida ham katta-katta loyihalar ishga tushiriladi. Shu bilan birga, faol investitsiyalarni jalb qilishda xususiylashtirish va davlat-xususiylashtirish shirklik imkoniyatlaridan to'liq va samarali foydalanish zarur" [1].

Davlat rahbarining murojaatida ta'kidlangan fikrlarga nazar tashlaydigan bo'lsak, bugungi kunda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida yangi loyihalarni ishga tushirishda investitsiya mablag'larini jalb qilish orqali tarmoq va sohalarning aylanma mablag'lar bilan ta'minlanishida muhim zamin yaratadi.

Sanoat korxonalarining iqtisodiy barqarorligi bevosita aylanma mablag'lardan oqilona foydalanishga bog'liq, chunki, aylanma mablag'lar bilan doimiy ta'minlanishi va uning me'yoriy ta'minotga ega bo'lishi bevosita har qanday korxonaning moliyaviy ustunligini belgilab beradi. Demak, har qanday ishlab chiqarish korxonasida aylanma mablag'larining roli va ahamiyati ortib boradi.

Barqaror rivojlanishni ta'minlash sharoitida ishlab chiqarishni tashkil etgan sanoat korxonalari ishlab chiqarishni tashkil etish va faoliyat yuritish jarayonida bevosita turli tarmoq va korxonalar bilan iqtisodiy aloqalarni tashkil etgan holda hisob-kitob operatsiyalarini moliyaviy dastaklarga tayangan holda amalga oshiradi. Shu bois, korxonalar ishlab chiqarish jarayonining uzluksizligini ta'minlashda, ishlab chiqarilgan mahsulotlarni o'z muddatida iste'molchiga yetkazish, korxonalararo shartnomalarni rasmiylashtirish asosida ishlab chiqarilgan mahsulotlarni sotishni tashkil etishda to'lovlarni o'z vaqtida amalga oshirish va qabul qilishda pul mablag'larini to'g'ri yo'naltirish va oqilona sarflanishini ta'minlash muhim ahamiyatga ega.

Iqtisodiy faoliyatni samarali tashkil etish jarayonida ishlab chiqarish korxonalari ishlab chiqarilgan mahsulotlarni yetkazib beruvchi yoki ta'minotchi korxonalarga xizmat ko'rsatish haqini o'z muddatida to'lashda moliyaviy faoliyatni to'g'ri tashkil etishlari hamda korxona o'z hisobidagi aylanma mablag'larni aylanishini to'g'ri tashkil etishi, to'lov uchun to'lanadigan pul mablag'larni to'g'ri yo'naltirish orqali aylanma mablag'lar aylanishini tezlashtirish va tartibga solishga doimiy e'tibor qaratishi lozim.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Sanoat korxonalarini ustuvor darajada rivojlanishida aylanma mablag'lardan oqilona foydalanish va samaradorligini oshirish borasida nazariy yondashuvlar olib borilgan hamda bu borada ilmiy tadqiqotlar ko'plab xorijlik olimlar tomonidan amalga oshirilgan. Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning nazariy va uslubiy jihatlarini tadqiq qilishda mamlakatimiz va MDH olimlarining soha rivojiga qo'shgan nazariy va amaliy tadqiqotlarini ko'rib o'tish maqsadga muvofiqdir.

M.B.Kalonov va boshqa iqtisodchi olimlar tomonidan xo'jalik yurituvchi subyektlar tomonidan aylanma mablag'larni shakllanishi va uni ishlab chiqarish jarayoniga to'g'ri yo'naltirish va buxgalteriya hisobida to'g'ri aks ettirish muhim ahamiyat kasb etishi ta'kidlab o'tilgan. Bugungi kunda iqtisodiyotning faol ishtirokchisi sifatida faoliyat yuritayotgan xo'jalik yurituvchi subyektlarning pul mablag'laridan maqsadli foydalanish va ularni samarali boshqarish, olinadigan mablag'lar va majburiyatlarni o'z vaqtida so'ndirish buxgalteriya hisobini yuritish orqali to'g'ri va o'z muddatida nazorat qilinishini tashkil etishning beshta vazifasini ta'kidlab o'tishgan [2].

Iqtisodchi olim R.O.Xolbekov tomonidan "Buxgalteriya hisobiga kirish" nomli darsligida, xo'jalik yurituvchi subyektlarda pul mablag'larini shakllanish tarkibi va aylanma mablag'lardan samarali foydalanish borasidagi nazariy qarashlar ilgari surilgan. Shuningdek, korxona xo'jalik faoliyatida ishtirok etishiga ko'ra mablag'larni quyidagicha turkumlash lozimligi ta'kidlangan bo'lib, unga ko'ra: asosiy mablag'lar (ishlab chiqarish va noishlab chiqarishda qatnashishiga ko'ra); aylanma mablag'lar (me'yorlanadigan va me'yorlanmaydigan xususiyatiga ko'ra); aylanmadan chetlatilgan mablag'lar (har xil ajratma va to'lovlar) [3].

Professor E.X.Maxmudovning fikriga ko'ra, aylanma ishlab chiqarish fondlari bu korxona ishlab chiqarish fondlarining bir qismi bo'lib, bir ishlab chiqarish sikli davomida sarflanishi hamda o'zining natural shaklini o'zgartirib, o'z qiymatini to'lig'icha tayyor mahsulot tannarxiga o'tkazashi ta'kidlangan. Shuningdek, korxona aylanma ishlab chiqarish fondlari qatoriga xomashyo va materiallar zaxirasi, yarim tayyor mahsulotlar, yoqilg'i va energetika resurslari, qadoqlash va o'rov materiallari, ehtiyot qismlar, tugallanmagan ishlab chiqarish va kelajakdagi xarajatlarni kiritish mumkin [4].

Iqtisodchi olimlar I.T.Abdulkarimov, M.Q.Pardaev, B.I.Isroilovlar aylanma mablag'larning iqtisodiy tavsifiga batafsil to'xtalib o'tgan holda, korxona aylanma mablag'lari – aylanma fondlar, muomala fondlari va boshqa aktivlardan tashkil topishi haqida fikr yuritganlar. Aylanma mablag'lar asosiy fondlardan farq qilib, bir ishlab chiqarish sikli davomida to'la iste'mol qilinishi va o'z qiymatini tayyor mahsulotga o'tkazishi va doimiy harakatda bo'lishi yoritilgan. Shuningdek, korxona tasarrufida bor bo'lgan resurslar bir maromda bir shakldan ikkinchisiga (puldan-ishlab chiqarish, ishlab chiqarishdan tovar va tovardan pul shakliga) o'tishi hamda normadan ortiqcha to'planib qolmasligi ta'kidlab o'tilgan [5].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Aylanma mablag'larning foydalanish samaradorligini tavsiflovchi umumlashtiruvchi ko'rsatkichlar aylanma mablag'lar aylanishining soni va aylanma mablag'lar bir marta aylanishining uzoqligi hisoblanadi va ular quyidagicha aniqlanadi [6]:

$$AY_{am} = T : Qu \quad (1)$$

$$U1_{am} = Ks : AY_{am} \quad (2)$$

bu yerda:

AY_{am} – aylanma mablag'larning aylanuvchanligi,

T – mahsulotlarning sotishdan kelib tushgan daromad,

Qu – aylanma mablag'larning yillik o'rtacha qoldig'i,

$U1_{am}$ – aylanma mablag'larning bir marta aylanish uzunligi (davriyligi),

Ks – tahlil davridagi kunlar soni.

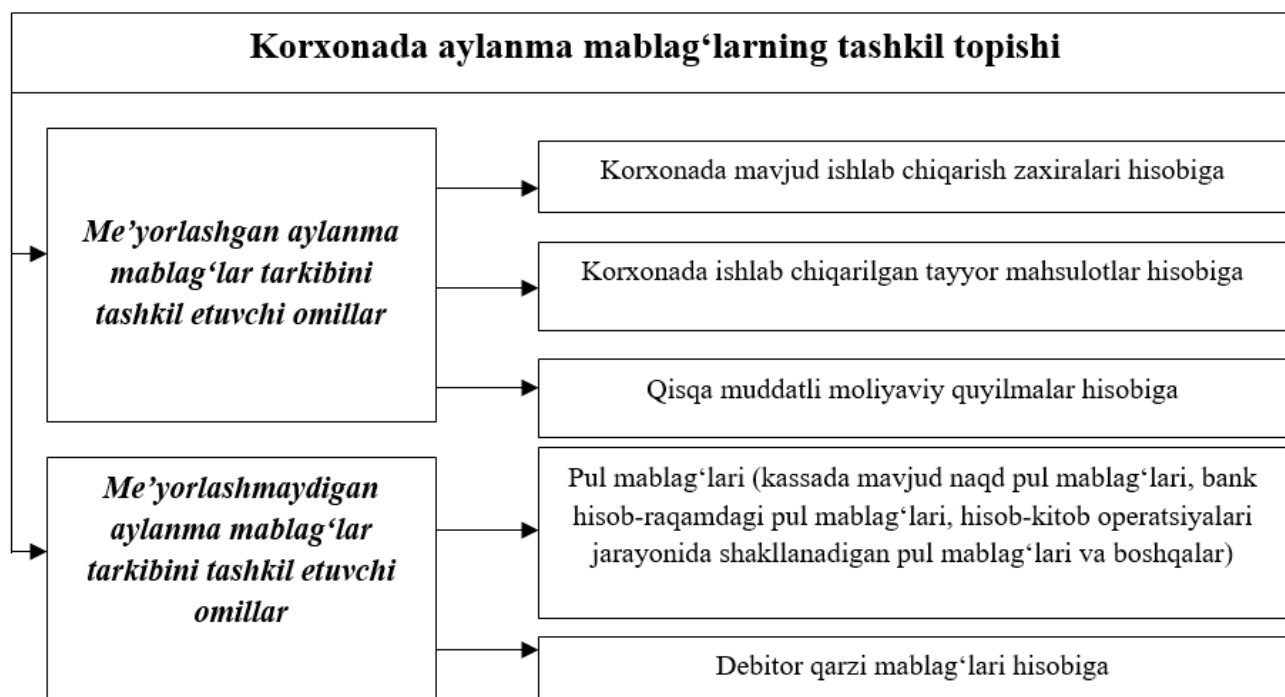
Iqtisodiyot barqarorligini ta'minlashda sanoat korxonalarining aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini oshirish ko'plab iqtisodiy va moliyaviy omillarga bog'liqdir. Shuningdek, aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligi korxonalarning to'lov intizomining darajasiga hamda aylanma mablag'larning turli vazifalarni bajarish uchun joylashtirilgan kapital qo'yilmalarning hajmi bilan ifodalanadi. Korxonalarning ishlab chiqarish tarmoqlarida aylanma mablag'lardan samarali foydalanishiga ishlab chiqarishda kam chiqim innovatsion texnologiyalar asosida ishlab chiqarishni tashkil etganligi, xom ashyo va materiallar narxining pasayishiga ta'sir qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Har qanday korxonaning moliyaviy holati korxona hisobida va aylanma mablag'larining hajmiga qarab baholanadi. Shu jihatdan dastlab ishlab chiqarish korxonasi ishlab chiqarishni tashkil etish maqsadida pul mablag'larini jalb qiladi, buning natijasida mahsulot ishlab chiqarish yo'lga qo'yiladi hamda tayyor mahsulotni sotish natijasida sarflagan pul mablag'lari ortig'i bilan qaytish jarayoni ro'y beradi.

Korxonada aylanma mablag'larning shakllanishi va korxonaning moliyaviy barqarorlikni ta'minlash borasida o'z nazariy qarashlari bilan hissa qo'shgan iqtisodchi olimlardan M.Q.Pardayev va B.I.Isroilovlar ham korxonaning moliyaviy barqarorligini ta'minlashda o'z mablag'larini shakllantirish hamda moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlarini guruhlarga ajratgan holda ifodalagan. Ya'ni, korxonaning moliyaviy barqarorlik darajasini: o'z mablag'lar (xususiy kapital) bilan bog'liqligi; chetdan jalb etilgan mablag'lar (kapital) bilan bog'liqliigi; harakatdagi mablag'lar bilan bog'liqligi; asosiy vositalar bilan bog'liqligi; aylanma mablag'lar bilan bog'liq ko'rsatkichlar bilan ifodalagan ^[7].

1-rasm: Korxonada aylanma mablag'lar tashkil topishining tarkibiy tuzilishi

Manba: Ilmiy adabiyotlarni o'rganish va umumlashtirish asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Korxonada pul mablag'larini jalb qilish hisobiga shakllanadigan aylanma mablag'lar tarkibi asosan, me'yorlashgan va me'yorlashmaydigan aylanma mablag'lardan tarkib topadi. Korxonada aylanma mablag'larning me'yorlashgan tarkibini tashkil etuvchi omillar bevosita o'z ichiga quyidagilarni qamrab oladi, ya'ni: korxonada mavjud ishlab chiqarish zaxiralari, korxonada ishlab chiqarilgan tayyor mahsulotlar, qisqa muddatli moliyaviy quyilmalar hisobiga shakllanadi. Korxonada aylanma mablag'larning me'yorlashmaydigan tarkibi esa pul mablag'lari (kassada mavjud naqd pul mablag'lari, bank hisob-raqamdagi pul mablag'lari, hisob-kitob operatsiyalari jarayonida shakllanadigan pul mablag'lari va boshqalar) hamda debitor qarzi mablag'lari hisobiga shakllanadi (1-rasmga qarang).

MDH olimlari tomonidan bevosita aylanma mablag'larning shakllanishi borasida o'z tadqiqotlarini olib borgan T.K.Rutkauskas tomonidan aylanma mablag'lar – bu aylanma fondlarning qiymat ko'rinishidagi yig'indisi bo'lib, korxona omborlarida va ishlab chiqarishda tovar-moddiy zaxiralarni yaratish, yetkazib beruvchilar bilan hisob-kitob qilish, budjet, ish haqini to'lash va hokazolar uchun zarur bo'lgan mablag'lardan tashkil topishidir. Barcha aylanma mablag'lar firmaning joriy aktivlari deb ta'kidlab o'tgan ^[8].

T.K.Rutkauskas tomonidan aylanma mablag'lar borasida bildirilgan fikrlarni to'ldirgan holda aytish joizki, aylanma mablag'larning ishlab chiqarishga yo'naltirish natijasida hosil bo'lgan tayyor mahsulotlarni korxona omboriga yoki tovar-moddiy zaxiralarni jamg'arishga emas balki uni tezroq sotishga harakat qilgan korxonagina bozorda o'z mavqeini saqlab qoladi. Shuningdek, har qanday korxona bevosita aylanma mablag'larini to'g'ri va samarali sarflashga erishishi maqsadga muvofiqdir.

Rossiyalik tadqiqotchi O.N.Ermolina tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda bevosita aylanma mablag'larning iqtisodiy ahamiyati, ishlab chiqarish jarayonida tutgan o'rni hamda aylanish siklida takror ishlab chiqarish jarayonini ta'minlash zaruratiga egaligini yoritib bergan. Bevosita aylanma mablag'lar aylanish jarayonini 3 bosqichga bo'lgan holda birinchi bosqichda pul mablag'lari dastlab tovar-moddiy zaxiralari (xom ashyo) ni shakllantirishga yo'naltiriladi, ikkinchi bosqichda ishlab chiqarish jarayonida ishchi kuchini jalb qilgan holda ishlab chiqarish vositalaridan foydalangan holda tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish, uchinchi bosqichda esa tayyor mahsulotni sotish orqali pul mablag'lariga ega bo'lish nazarda tutilgan. Darhaqiqat, bu jarayon barcha bosqichlarda korxonaning moliyaviy barqarorligini oshirishda aylanma mablag'lardan foydalanishni samarali tashkil etish muhim ahamiyatga ega ^[9].

Ye.Yu.Karpicheva ham o'z tadqiqotlarida aylanma mablag'lar tushunchasiga nazariy jihatdan to'xtalib o'tgan holda aylanma mablag'lardan oqilona foydalanish muhim ahamiyatga egaligi, bevosita aylanma mablag'lar har qanday korxonaning ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga xizmat qilishi borasida nazariy yondashuvlarini keltirib o'tgan. Shu bilan birga aylanma mablag'lar tushunchasi "aylanma kapital" va "aylanma aktivlar" tushunchalardan farqlash lozimligi ta'kidlangan ^[10].

M.A.Loktionova tomonidan aylanma mablag'lar tushunchasiga o'ziga xos darajada yondoshgan holda bozor iqtisodiyoti sharoitida aylanma mablag'lardan samarali foydalanish kerakligi, "aylanma kapital" tushunchasi o'rniga aylanma mablag'lar tushunchasini ishlatish lozimligi ta'kidlab o'tilgan ^[11]. Rossiyalik olimning fikrlari o'rinni, haqiqatdan ham zamonaviy iqtisodiyot sharoitida "aylanma mablag'lar" terminini ishlatish bu yangicha nazariy yondashuv talqini bo'ladi.

Korxonalarda aylanma mablag'lar asosan, aylanma ishlab chiqarish fondlari va muomala fondlariga bo'linadi. Korxonada aylanma ishlab chiqarish fondlari 70 foiz asosiy mablag'larga ega bo'lib, u o'z ichiga ishlab chiqarish zaxiralari, ishlab chiqarish jarayoni va kelgusi davr xarajatlarini qamrab oladi. Korxonada muomala fondlari 30 foizni tashkil etgan holda korxona omboridagi tayyor mahsulotlar, yo'lda jo'natilgan tayyor mahsulotlar, pul mablag'lari va debitorlik qarzlarni qamrab oladi.

Korxona ishlab chiqarish faoliyatida aylanma mablag'lardan foydalanish borasida tadqiqotchilardan O.V.Golikova va Ye.G.Nesterenkolar bevosita aylanma mablag'lar korxona ishlab chiqarish faoliyatining muhim hisoblanib, sanoat korxonalari ishlab chiqarish jarayonining uzluksizligini ta'minlash va mahsulot sifatini oshirishga xizmat qilish, shu bilan birga korxona moliyaviy holatini yaxshilashda, hamda ishlab chiqarish samaradorligi va raqobatbardoshligini aniqlashda muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlashgan. Ammo, bugungi kunda ko'plab sanoat korxonalari ishlab chiqarish jarayonida yetarli darajada aylanma mablag' ajratmayotganligi hamda aylanma mablag'larni oqilona boshqarishga e'tibor qaratilmayotganligini e'tirof etgan ^[12].

O.I.Volkova va O.V.Devyatkinalar tomonidan korxona aylanma mablag'lari bu pul mablag'larining yig'indisidan tashkil topishi va ishlab chiqarish vositalariga kiritilgan moddiy resurslar hisoblanib, aynan bir ishlab chiqarish mavsumida qayta ishtirok etib o'zining qiymatini to'liq yaratilayotgan mahsulot tannarxiga o'tkazishi haqida o'z fikrlarini bayon etgan. Korxonaning aylanma mablag'lari korxonada doimiy harakatda bo'lib, pul mablag'larini mahsulot ishlab chiqarish uchun moddiy resurslarga sarflaydi, ishlab chiqarishni tashkil etadi va tayyor mahsulotni sotganda korxonaga pul mablag'lari foyda bilan qaytishi hamda doiraviy sikl takrorlanib turishini o'z tadqiqotlarida ochib bergan ^[13].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, mamlakatimiz va xorijlik tadqiqotchilarning fikrlarning inobatga olgan holda aytish joizki, aylanma mablag'lar har qanday sanoat korxonalari uchun muhim. Shu bois, korxona aylanma mablag'larni hosil bo'lishidan tortib to uni ishlab chiqarishga sarflash va undan samarali foydalanishni tartibga solishi bu korxonalarning raqobat muhiti sharoitida o'z mavqeini saqlab qolishida va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashida muhim ahamiyat kasb etadi. Demak, korxonalar moliyaviy barqarorlikka erishishini ta'minlashda aylanma mablag'larni sarflash va aylanma mablag'larning aylanish me'yorlariga amal qilishi muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. <https://www.xabar.uz/jamiyat/shavkat-mirziyoevning-oliy-majlis-va-ozbekiston-xalqi>.
2. M.B.Kalonov, F.T.Abdivaxidov, Sh.X.Dadabayev. "Buxgalteriya hisobi". –Darslik.–T.: "IQTISODIYOT", 2023. –52-bet.
3. R.O.Xolbekov. Buxgalteriya hisobiga kirish. (Darslik).–T.: "Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi", 2022, 29-30 betlar.
4. E.X.Maxmudov. Korxona iqtisodiyoti (O'quv qo'llanma). –T.:TDIU-2004. –125-bet.
5. I.T.Abdukarimov, M.Q.Pardayev, B.I.Isroilov. Korxonaning iqtisodiy salohiyati tahlili. Monografiya. Toshkent: "Iqtisodiyot va huquq dunyosi" nashriyot uyi. 2003.-97-bet.

6. T.S.Malikov. Moliya-xo'jalik yurituvchi subyektlar moliyasi. O'quv qo'llanma.–T.: "IQTISOD-MOLIYA", –2009, –93-94-betlar.
7. M.Q.Pardayev, B.I.Isroilov. Moliyaviy tahlil: (Uslubiy ko'rgazmalar va tavsiyalar albomi). –T.: Iqtisodiyot va huquq dunyosi. –1999. – B. 197.
8. Т.К.Руткаускас. Экономика организации (предприятия): учебное пособие/ [и др.]; под общ. ред. д.э.н., проф. Т.К.Руткаускас – 2-е изд., перераб. и доп. – Екатеринбург: Изд-во УМЦ, УПИ, –2018. –91 с.
9. О.Н.Ермолина. Управление оборотным капиталом предприятия: На примере лесопильно- деревообрабатывающих предприятий Архангельской области. Диссертация кандидата экономических наук: 08.00.10. –Архангельск, 2006.–201 с.: ил. РГБ ОД, 61 06-8/3704
10. Е.Ю.Карпычева. Формирование механизма управления оборотными средствами предприятий АПК: Автореферат дис. канд. экон. наук: 08.00.05/Е.Ю.Карпычева: Орловский государственный институт экономики и торговли. – Воронеж. –2014. –27 с.
11. М.А.Локтионова. Развитие инструментария формирования и оценки финансового потенциала в системе финансового менеджмента корпораций: Автореферат. дисс. канд. экон. наук: 08.00.10 / М.А.Локтионова: Ставропольский университет. –Владикавказ. –2018. –28 с.
12. О.В.Голикова, Е.Г.Нестеренко. Понятие материальных оборотных активов и их роль в кругообороте средств предприятия. <https://cyberleninka.ru/article/n/ponyatie-materialnyh-oborotnyh-aktivov-i-ih-rol-v-krugoborote-sredstv-predpriyatiya/viewer>
13. О.И.Волкова, О.В.Девяткина. Экономика предприятия (фирмы). Учебник/Э69- 3-е изд., перераб. и доп. –М.: ИНФРА-М. –2007. –С. 151.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.